

Fyrspurningur frá Vilhelm Johannesen til Eilíf Samuelson:

Arbeiðsleys fúa ikki ta hjálp tey hava rætt til

Grein 9 í lóg um almenna forsorg heimilarrøllum, sum hava tørv á hjálp, at fáa hjálp, sigur Vilhelm Johannesen m. a. í viðmerkingum sínum til fyrspurning til Eilíf Samuelson. Løgtingsformaðurin boðaði frá fyrspurninginum mikudagin og hósdagin avgjörði lögtingið, at landsstýrismaðurin skal svara fyrspurninginum

Fyrspurningurin er so-ljóðandi:

1. Er landsstýrið vitandi um, at nógur fólk hava verið arbeiðsleys hesar seinastu trýggjar mánaðarnar og framvegis eru tað, og at hesi hava rætt til hjálp sambært § 9 í lógini um almenna forsorg?

2. Er landsstýrið vitandi um, at hesi fólk kortini ikki fáa ta hjálp, ið tey hava rætt til sambært § 9 í lógini um almenna forsorg?

3. Ætlar ella við landsstýrið, við upplýsing og øðrum tiltøkum tryggja, at fólk, sum eru arbeiðsleys og tí ikki kunnu vinna sær og sínum til livsins upphald, fáa ta hjálp, ið tey sambært § 9 í lógini um almenna forsorg hava rætt til?

Nógur arbeiðsloysi hevur verið í vøtur. Hetta hevur særliga rætt tey, sum arbeiða innan fiskivinnuna. Tveir teir fyrstu mánaðirnir í ár vóru bert heilt fáir dagar, arbeiði var á flakavirkjunum

Arbeidsfólk og út-róðrarmenn í inn-tøkuloyisi

Í viðmerkingunum sigur Vilhelm Johannesen:

Orsakað av tí ringa veðurlagnum, sum hevur verið hesar seinastu mánaðarnar, hava tey fólk, sum vanliga fáa sína úrtøku við heimaútróðri ella við arbeiði á landi í sambandi við heimaútróðurin, í rættiliga stóran mun verið í arbeiðs- og inntøkuloyisi.

Orsakað av skerdum veiðumøguleikum ta seinastu tíðina hevur ein partur av tí fólkinum, sum vanliga fær sína úrtøku við fiskiskapi á mið- og fjarleiðum, verið í somu støðu, og útlit er eisini til, at fólk, sum hava verið í ymiskum annleggsarbeiði hjá tí almenne, eisini verða ríkin út í arbeiðs- og inntøkuloyisi.

Veitast í »trangs-tílfælde«

Arbeiðsloysistrygging er ikki í Føroyum, men vit hava lógina um almenna

forsorg, sum ikki ásetir ávaris orsøkir fyri, at fólk fáa hjálp eftir lógini, men tvørturímóti sigur lógin um almenna forsorg, at hjálp kann og skal veitast »í trangstílfælde«. Í § 1 í lógini um almenna forsorg verður sagt: »Det offentlige er forpligtet til at komme enhver til hjælp, som ikke er i stand til at skaffe sig og sine det fornødne til livets ophold«.

Higartil hevur arbeiðsloysi ikki verið, og tí hevur § 9 í lógini um almenna forsorg bert verið nýtt, tá sjúka ella tilíkt hevur forðað fólk í at vinna sær og sínum til livsins upphald. Tað, at forsorgarlógin higartil er praktiserað so, hevur einki við lógarinnihaldið at gera, men er hetta eitt fyrbrigdi, ið stavar frá teimum viðurskiftum, sum hava verið galdandi her á landi, nevniliga at einki arbeiðsloysi hevur verið.

Orsøkirnar til tøv ikki avmarkaðar

Tað er eingin ivi um, at orðini í § 9 í lógini um almenna forsorg ikki av-

marka orsøkirnar til tøv-in, men heimila øllum hjálp, sum hava tørv á slíkari, og eisini tá orsøkin til tøv-in er arbeiðsloysi. Niðurstøðan má tí verða, at § 9 í lógini um almenna forsorg fevnir um øll sløg av tøv-i, sum almennalóg-gávan annars ikki fevnir um. Á donskum máli verður hetta lýst sum eitt »sikkerhedsnet«.

Vit hava onga almenna arbeiðsávising. Tí hava vit heldur ongar reglur, hareftir arbeiðsloysi skal prógvast. Hetta kann kortini gerast á ymiskan hátt. T. d. ber tíla t nýta avvarðandi kommunur, vinnufelag, løjaldsgstovur og størri virkir og arbeiðsgevarar.

Tann 1. apríl í ár er vanligu upphaldshjálpin eftir § 9 í lógini um almenna forsorg hendan:

støk kr. 2.197,00 um mánaðan,
hjúrn kr. 3.233,00 um mánaðan,
og fyri hvørt barnið verða goldnar 427,00 kr. eyka um mánaðan.

Á Føroya lögtingi,
25. mars 1981
Vilhelm Johannesen

Uppskot um sosialar eindir:

Karmurin um eina betri til-veru hjá teimum menning-artarnaðu og brekaðu

Uppskot til samtyktar frá javnaðarflokkinum miðar í móti, at kommunurnar taka seg saman í størri eindir fyri á tann hátt betur at røkja ymiskar sosialar uppgávur!

Fyri javnaðarflokkin hevur Vilhelm Johannesen, lögtingsmaður, lagt uppskot til samtyktar fram um stovnan av sosialum eindum.

Hesar sosialu eindirnar skulu fevna um fleiri kommunur, sum í nógvum færum hvørki hava figgjarligt ella fólkagrundarlag hvør fyri seg at fara undir sosial tiltøk.

Í uppskotinum til samtyktar verður álágt landsstýrinum, í samráð við sosialu umsitingina, kommunurnar, áhugafeløgini á sosiala økinum og sosialráðgevarafelagið, at fyrireika uppskot til lögtingslóg um sosialar eindir og at leggja hetta fyri tingið í vetrarsetuni 1982.

Sosial tiltøk — kommunal uppgáva

Í viðmerkingum til uppskotið sigur javnaðarflokkin:

Tað, at byggja og reka ellis- og stuðlarheim, vistar- og umlættingarheim, vardar íbúðir og vard verkstøð, vøggustovur og barnagarðar, at fyriskipa dagrøkt av børnum og at fyriskipa øðrum sosialum tiltøkum, eru kommunalar uppgávur, ið fáa figgjarligan stuðul úr ávikavist landskassanum og ríkisskassanum.

Í Føroyum hava vit 50 kommunur. Tær flestu av kommununum eru so smáar, at tær hvør í sínum lagi ikki hava móguleika fyri ella umstøður til at byggja og reka umrøddu sosialu stovnar og heldur ikki at fyriskipa øðrum sosialum tiltøkum. Tær

hava hvørki fólkagrundarlag ella figgjarligt grundarlag til tess at fara undir hesi tiltøk hvør fyri seg.

Menningartarnað noydd at flyta til høvuðsstaðin

Ein avleiðing av hesum er, at tey menningarartarnaðu mugu flyta úr teirra heimliga umhvørvi til høvuðsstaðin, tá tað einans er høvuðsstaðurin, sum kann bjóða vardar íbúðir, vard verkstøð, vistar og umlættingarheim, undirvising og heilsuøkt til hesi fólkin.

Ein onnur avleiðing er, at húsmøður úti um landið kunnu vera arbeiðsleysar, hóast arbeiði er í bygdini ella nærhendis, tá tær ikki kunnu fáa børnini passaði. Og ein triða avleiðingin er tann, at í 47 av teimum 50 kommununum kunnu fólk ikki fáa sosiala ráðgeving aðrastaðir, enn frá tí centralu almannaumsitingini í høvuðsstaðnum.

Felags sosial nevnd skal skipa fyri

Javnaðarflokkin hugsar sær eina lóg um sosialar eindir, har kommunur innan fyri nærri avmarkaði økir. T. d. kommunurnar innan fyri hvørt av teimum 11 læknadømunum, verða skipaðar í sosialar eindir, at heilsu- og stovnar í teimum 11 læknadømunum koma at virka sum almenna- og heilsu- og stovnar, at sosialráðgevari verður í hvørjari eind, at

hesir verða knýttir at heilsu- og almanna- og stovnunum, at kommunurnar í teimum sosialu eindunum velja eina felags sosiala nevnd, sum í samráð við avvarðandi kommunur og landsmynduleikarnar fyriskipar bygging og rakstur av teimum sosialu stovnunum.

Karmurin um eina betri tilveru

Javnaðarflokkin metir, at tað er av ómetaliga stórum týdningi, at brekaði fáa móguleika fyri at buggja og arbeiða í teirra heimliga umhvørvi, og at hesi í størst móguligan mun eisini kunnu fáa undirvising har.

Flokkurin metir, at ein lóg um sosialar eindir, verður ein hóskandi karmur um eina betri tilveru hjá hesum fólkinum.

Vit meta eisini, at ein slík lóg verður neyðug, um tann komandi endurbúgvingarstovnurin skal virka væl og koma øllum teimum til góðar, ið hava brúk fyri hesum stovni, uttan mun til hvar í landinum tey buggja.

At enda sigur javnaðarflokkin í viðmerkingunum, at grundin til, at hann ikki setur lógaruppskot fram í hesum máli, so kemst tað av, at hann heldur, at tað er skeiðt at fremja slíkt lógarsmið yvir høvdið á kommununum, sosialráðgevarafelagnum og áhugafeløgnum á sosiala økinum. Tí setir flokkurin fram uppskot til samtyktar, har landsstýrinum verður álágt at fremja hetta lógarsmið í samráð við nevndu stovnar og felag.